

Műút

„Úton lenni boldogság...” (J. K.)

Szerzőink: A. Dobos Éva (1955, Oslo, Norvégia) műfordító · Ambjørnsen, Ingvar (1956, Hamburg, Németország) Cappelen- és Brage-díjas író · Askildsen, Kjell (1929, Oslo, Norvégia) író, a Svéd Akadémia Északi Nagydíjasa · Balogh Ádám (1981, Budapest) költő · Borka László (1932, Oslo, Norvégia) vegyész, műfordító · Csere Ágota (1960, Kaposvár) író, költő · Cserna-Szabó András (1974, Budapest) író, a Hévíz folyóirat szerkesztője · Grytten, Frode (1960, Bergen, Norvégia) Brage-díjas író, újságíró · Györfly Miklós (1942, Szentendre) egyetemi tanár · Haavardsholm, Espen (1945, Oslo, Norvégia) Gyldendal- és Aschehoug-díjas költő, író, esszéíró · Iunker, Finn (1969, Oslo, Norvégia) Ibsen-díjas drámaíró, író · Kisantal Tamás (1975, Pécs) irodalomtörténész, kritikus · Kun Árpád (1965, Gaupne, Norvégia) Déry Tibor- és József Attila-díjas író, költő · Lindstrøm, Merethe (1963, Oslo, Norvégia) író, az Északi Tanács Irodalmi Nagydíjasa · Lygre, Arne (1968, Oslo, Norvégia) Brage-díjas író, drámaíró · Mán-Várhegyi Réka (1979, Budapest) író, szerkesztő · Merényi Dániel (1977, Miskolc) képregényrajzoló, kerékpárvezető · Ménesi Gábor (1977, Hódmezővásárhely) újságíró · Pap Vera-Ágnes (1974, Budapest) skandinávista, műfordító · Purosz Leonidasz (1996, Szeged–Szentés) költő · Rishøi, Ingvild H. (1978, Oslo, Norvégia) író, újságíró, szerkesztő · Röhrig Eszter (1954, Budapest) műfordító, irodalomtörténész, kritikus · Selyem Zsuzsa (1967, Kolozsvár) író · Solymosi Bálint (1959, Szelevény) költő, író · Sunde, Ole Robert (1952, Oslo, Norvégia) Gyldendal- és Aschehoug-díjas költő, író, esszéíró · Sæterbakken, Stig (1966–2012) költő, író, esszéíró · Szabó Gábor (1964, Szeged) egyetemi docens · Szilágyi Lenke (1959, Budapest) fotográfus · Szolláth Dávid (1975, Pécs) tudományos segédmunkatárs, szerkesztő · Tóth Beáta (1989, Mezőkövesd) kritikus, szerkesztő · Váró Kata Anna (Debrecen), kritikus

E számunkat **Szilágyi Lenke** 2008-ban és 2009-ben Norvégiában készült fotográfiái vagy azok részletei díszítik.

E számunk a **NORLA** (Norwegian Literature Abroad — Norvég Irodalom Külföldön) támogatásával jelent meg.
E lapszámunk vendégszerkesztője (*Kortárs norvég*): **Pap Vera-Ágnes**

Műút · irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat · ISSN 1789-1965 · Megjelenik a **Szépmeister-segek Alapítvány** kiadásában Miskolcon · Főszerkesztő: **Zemlényi Attila** (zemlenyi@muut.hu) · Szépirodalom, képregény, olvasószerkesztés és korrektúra: **kabai lóránt** (kkl@muut.hu) · Kritika, esszé: **Jenei László** (jenei@muut.hu) · Művészet: **Bujdos Attila** (attila.bujdos@muut.hu) · Képszerkesztés, design: **Tellingner András** (telli@chello.hu) · Képanyag és felelős kiadó: **Kishonthy Zsolt** (kishonthy@muut.hu) · **Szerkesztőség:** 3530 Miskolc, Széchenyi I. u. 14. · +36 46 326 906 · muut@muut.hu · www.muut.hu · www.facebook.com/muutfolyoirat · twitter.com/muut_folyoirat · iwiw.hu/muut · Szerkesztőségi titkár: **Simon Gabriella** (szepmestersegek.alapitvany@gmail.com) · Layout és logo: **Szurcsik János** (mail@janos.at; www.janos.at) · Nyomda és kötészet: **Tipo-Top Nyomda**, Miskolc · Felelős vezető: **Solymosi Róbert** · Műút portál: **www.muut.hu** · ISSN 1789-2635 · Szerkesztők: **Antal Balázs** (antal.balazs@muut.hu) · **kabai lóránt**

Ringass el daloddal

Frøde Grytten

Negyvenéves vagyok, éppen annyi idős, mint Morrissey. Közeledek az ősz, és anyám hazajött a Panelházba meghalni. Többnyire ágyban fekszik, apró teste hideg és sovány, áttetsző, várja a halált, és hol ébren van, hol alszik.

Betakarom a paplannal és hozok neki vizet, ha inni kér. Mikor ébren van, fogom a kezét és kefélem a haját. Próbálok rábeszélni, hogy vegye be gyógyszereket, amiket a kórházban kapott, de erre nem hajlandó.

— Elegem van a gyógyszerekből — mondja. — Nem kell nekem több.

Nem erőltetem, arra gondolok, hogy ez már úgysem számít. Úgyis hamarosan vége lesz. Hamarosan vége lesz.

Behoztam a füles fotelt a nappaliból. Míg anyám alszik, a fotelben gubbasztok egy takaró alatt. A napok a nyár maradékát hozzák, mintha a nyár még egy utolsót akarna lobbanni, mielőtt az ősz mindent hamuvá és elmúlássá porlaszt.

Szeretem a késő augusztusi estéket, mikor lassan leszáll a sötétség és a hold a végiggördülő hegy gerincén. Nem tudom, miért, de a fehér nyári éjszakákkal valami nincs rendben. Mint-ha rosszul lennének beprogramozva.

Vágyom az ősze, az esőre, ahogy veri az ablakot, a kinti sötétben villogó fényekre, az ablakra ülő párára, amelybe ujjammal mintát rajzolok. Látom, ahogy a szoba fényei lassan alakot váltanak, ahogy az árnyékok a nap állása szerint elmozdulnak. Látom, ahogy a félhomály fokozatosan sötét éjszakává változik, és figyelem a rovarok esetlen röpködését a lámpák körül.

Egy éjszaka megfogok egy éjjeli lepkét, a tenyerembe zárom, és érzem a vergődését, kétségbeesetten csapkod ide-oda. Aztán elengedem.

Frøde GRYTTE: *Syng meg i søvn, Bikubesong*, Det Norske Samlaget, Oslo, 2000.
© Det Norske Samlaget, 1999. *Az írást a szerző és a Hagen Agency szíves engedelmével közöljük.*

Éjjelente régi Smiths-dalokat hallgatok a walkmanemen: *Back to the Old House* és *Stretch out and Wait* és *Asleep*. Tudom, hogy ahányszor ezeket a dalokat fogom hallgatni, anyám utolsó napjai jutnak majd eszembe. *Ringass el daloddal, ringass el daloddal*.

Elnézem anyám töpörödött alakját. Kicsi, mint egy gyermek, mintha bezárult volna egy kör, a gyermekből felnőtt nő lett, aztán visszaváltozott gyermekké.

De még mindig szép és szeretem nézni, mikor alszik. A finom vonásait. A paplanon nyugvó vékony kezzeit, a kék erek furcsa hálóját a papírvékony bőrön.

A halál lassan terjed szét a testében. Hamarosan vége lesz mindennek. Nemsokára vége.

Még pár napig lebeg a mi világunk és egy másik világ között, ahol már nincs semmi remény.

Milyen volt anyám élete?

Eszembe jutnak Morrissey szavai az elégedettségről. Azt mondta, hogy lehetetlen elégedettnek lenned. Egész életedben próbálsz elérni az elégedettség állapotát, de soha nem éred el, mert minden fontos dolgot félreteszel, félresöpörsz mindent, ami fontos, miközben azt a napot várod, amely sosem jön el.

Szeretném erről megkérdezni anyámat, de nem visz rá a lélek. Túl nagy szavak lennének, s a torkomon akadnának, mielőtt kimondanám. Még azt sem tudtam kimondani, hogy szeretem őt, még egy ilyen egyszerű dolgot sem mertem kimondani.

Pedig teljes szívemből szeretem. Igazán szeretem őt, annyira, amennyire egy magamfajta tud valakit szeretni.

Ő a legjobb asszony, akit ismerek. Soha nem hallottam, hogy egy rossz szót szolt volna másokról. Még akkor sem, mikor elvált apámtól, akkor sem volt egy rossz szava. Pedig apámról sok ocsmányságot tudnék mondani.

Sok csúnya szót tudok. Anyám egyet se.

Anyám mindig feláldozta magát másokért. Saját életét félretette és arra a bizonyos napra, ami sosem jött el, még álmában sem gondolt. Egész életében csalódást okoztam neki, de sohasem szidott érte. Inkább mellém állt.

Egy időben a postán dolgoztam, és amikor nem voltam hajlandó postás egyenruhába öltözni, fel akartak mondani nekem. Megkérdeztem, hogy van-e valami kifogás a munkám ellen. Panaszkodott-e valaki, hogy nem kapta meg a levelét, vagy ilyesmi?

Semmi kifogás nem volt, de a helyzet az, hogy a postásnak levélhordáshoz egyenruhát kell öltenie, nem járhat sötét nadrágban és pólóban.

Ez nem akármilyen póló, hanem ez a *Smiths-pólóm*. Nem számít, mondták, nem járhatok pólóban, mikor a leveleket hordom, egyenruhát kell viselnem. Mint ahogy semmiképp nem hordhatnék egy csokor sárga nárciszt sem a farzsebemben. Sérti a szabályokat. Nárciszcsokor nem való a farzsebbe. Egyenruha kötelező.

De nekem ez az egyenruhám, mondtam. Volt valaki, aki nem kapta meg a levelét, mert én Smiths-pólót viselek, vagy mert virág kandikál ki a farzsebből? Mondtam, biztos az a

baj, hogy az emberek félnék tőlem, mert sárga nárcisz virít a zsebemben.

Ki is rúgtak még aznap. Anyám elment a postamesterhez és rábeszélte, hogy vegyenek vissza. Két hét múlva faképnél hagytam őket. Anyám semmit sem szolt.

Vitának nem volt helye. Kénytelen voltam otthagyni őket.

Az a helyzet, hogy nekem nem való a napi robot, képtelen vagyok hétkor kelni, hogy baromságokról beszélgessek olyanokkal, akiket utálok. Nem bírok olyan helyen meglenni, ahol idiotákkal kell tölteni a napot, és a hétvégi programjaikról kérdezgetni őket. *In my life, why do I smile, at people who I'd rather kick in the eye?*

Éjfél van. Holdtölte. Anyám alszik. Épp most hoztam neki egy pohár vizet. Ivott és újra elaludt. Arra gondoltam, hogy ha anyám ma halna meg, akkor a halála napja egybeesne Diana hercegnőével, a párizsi autószerencsétlenség napjával. Rá egy évre. Iszonyatos volna.

Anyám imádta Diana hercegnőt. Cukkolom is őt ezért, és megjegyzem, hogy Diana hercegnő hihetetlenül unalmas nő volt, túl sok pénzzel. Néha persze ellátogatott egy-egy fejlődő országba, hogy megpaskolja a csenevész kisgyermek arcát és közben agyonfotózzák, mindezt talpig Chanelben.

Felolvastam anyámnak, amit Morrissey mondott Dianáról: a hercegnő évente 25.000 fontot költ szépítőszerekre. Kérdem én, van-e olyan szent, aki ezt teszi? Mondjuk Terez anya; vajon ő 25.000 fontot költött évente szépítőszerekre? Ha pedig költött, akkor azonnal vissza kellene adnia a pénzt.

A *Strangeways Here We Come* dalt hallgatom halkán a walkmanen. Nem is tudom, melyik Smiths-lemezt szeretem legjobban. Hangulattól függ. Természetesen a *The Queen Is Dead* a legjobb. A *The Queen Is Dead* minden lemez közül a legjobb, de nem mindig. Ma éjjel csak a *Strangewayst* hallgatom.

Anyám mindig gyűlölte a The Smiths zenekart. Soha nem mondta ezt így ki, de tudom, hogy gyűlölte őket. Mégis olyan hangosan hallgathattam a lemezeimet, ahogy akartam.

Soha nem mondta, hogy vegyem halkabbra vagy ilyesmi.

Egyszer azt mondtam neki, hogy a zene az egyetlen barátom, a zene az egyetlen létező barátom. Rázta a fejét és megölelt. Sosem értette, hogy lehet teljesen elmerülni a zenében, és minden mást elfelejteni. Emlékszem, amikor legelőször hallgattam egy The Smiths-lemezt. Nem tudom, de olyan érzés volt, amit szeretnél újra átélni. De szüzek csak egyszer lehetünk az életben, nem igaz?

A zene egyfajta lélegzés. Lehetek iszonyú boldogtalan és letört, de mikor felteszek egy jó lemezt, akkor lassan emelkedni kezdek a földről, fel a mennyezetig. Valahol olvastam, hogy Morrissey is így éli meg.

A zene a legjobb kábítószer, mondja Morrissey. A zene jobb, mint a kábítószer.

A rádió órája 00:45-öt mutat. Anyám nyöszörög álmában, álmodik, látom a szeme mozgását, csukva is. Vajon miről álmodik, gondolom. Miről álmodsz, ha tudod, hogy a halál vár

rád? Mindenről, ami elmúlt? Mindenről, ami még jönni fog? Mindenről, ami kimaradt az életedből?

Felébred és rám néz. Elzárom a zenét és anyámra mosolygok.

— Jó gyerek vagy — mondja. — Mindig is jó gyerek voltál.

Kérdezem, hogy kér-e inni. Rázza a fejét.

— Neked is jobb lesz, ha elmegyek — mondja.

Kérem, hogy ne mondjon ilyet, hisz beteg, nem tudja, mit beszél.

— Ha már nem leszek, végre szabad leszel — mondja anyám. — Akkor lányok után nézhetsz.

— Ne beszélj így, anyám! — mondom.

— Én csak azt szeretném, hogy találj egy rendes lányt, akit feleségül veszel és boldogan élhettek.

Az ilyesmit anyám soha nem értette meg. Nincs boldog pár. Ha mutatsz nekem egy boldog párt, dísztáviratot küldök nekik. Ha mutatsz egy harmonikus családot, beálllok idegenlégiósnak.

Anyámnak kellene ezt leginkább megértenie, neki, aki szakított apámmal, neki, aki fél életét eldobta apám miatt, és szakítania kellett vele, hogy életben maradjon. A boldogság nem életképes, ha szűk keretek közé szorítják.

— Milyen jót tenne neked, ha találnál egy lányt — mondja anyám.

— Aludj — mondom.

Visszafekszik.

Olvastam egy lapban Morrisseyről és a barátnőjéről. Mikor még együtt voltak, akkor a lánynak megeredt a szája és elmondta a barátainak, ami közte és Morrissey közt történt, a legapróbb részletekig.

Kiteregettük a szennyesünket, közszemlére tettük, mondta Morrissey, és hozzátette: Rendben van, megkaptam a magamét, de ebből elegendem van. S azóta tudomásom szerint senkivel nem járt. Magányosan élt. Ahogy teltek az évek, leesett neki, hogy cölibátusban él.

Én is úgy élek, mint Morrissey. Vegetáriánus vagyok és cölibátusban élek. Nem voltam együtt lánnyal vagy húsz éve. Ez az egyedüli megoldás. *I will live my life as I will undoubtedly die — alone*. Manapság sok a szex és kevés az érzelem. Legtöbbször a lábuk között hordják az agyukat.

Utálok, mikor az emberek mocskosan beszélnek a szexről. Én erre képtelen vagyok. *Pinaduma*, ahogy a postán mondták. Pinaduma. Felfordult a gyomrom. Bunkó társaság. Egyikük sem hallott a The Smiths zenekarról.

Anyám azt mondja, hogy nagyon szeretné, ha valaki majd törődne velem és szeretne.

— Képzeld, ha találnál egy kedves lányt — mondja.

Istenem, ezt már ezerszer megtárgyaltuk. Szeretne egy unokát. Erről van szó. Nem akarja, hogy velem kihaljon a sor. Azt szeretné, hogy minden menjen tovább, hogy folytatódjon az élet.

Én meg azt szeretném teljes szívemből, hogy mindenben olyan legyek, amilyenek ő szeretne látni. Hogy egyszer az életben ne csalódjon bennem. Bármit mondanék neki, bármit meg-

tennék érte, bármit az egész világon, csak boldogan haljon meg.

— Van egy barátnőm — mondom, és szinte magam is elhiszem.

— Van egy barátnőm — ismétlem.

— Tényleg? — kérdi anyám és félig felül az ágyban.

Bólintok.

— Nem mondtam el eddig — mondom. — Kicsit szégyenlős.

— De jó! — mondja anyám. — Fantasztikus! Mi a neve?

— Marita — hazudom.

— Marita — mondja anyám. — Fantasztikus. Itt lakik az közelben?

— A szülei idevalósiak, de már elköltöztek. A lány pedig itt lakik Oddában.

— Mondj el róla mindent.

Az jár a fejemben, hogy most hazudnom kell, akkorát kell hazudnom, hogy belekékülök. Állítólag ha sokat hazudik valaki, a végén maga is elhiszi, amit mond.

Csak most jó sokat kell hazudnom.

Mesélek neki a barátnőmről, kitalálok valamit, blöffölök és nagyokat lódítok. Az az érzésem, hogy átlát rajtam, de nem szól, biztos tudja, hogy hazudok, de hiszen éppen ez az, amit hallani szeretne, ezért nem szól semmit. *Please please please, let me, let me, let me, let me get what I want.*

— Mikor láthatnám? — kérdi anyám.

— Holnap — mondom, és arra gondolok, hogy nincs sok idő hátra, mondhatok bármit, úgymé megúsom a dolgot. Úgymé hamarosan vége lesz mindennek. Hamarosan vége.

— Holnap találkozhattok, anya. Elhozom hozzád holnap. Aludj most. Feküdj le és aludj.

Nézem magam a tükörben, látom az ősz szálakat a halántékomon, lenőnek az oldalszakállamra, olyan, mintha egy fa évgyűrűi lennének, megszámlolod az ősz szálakat és kiderül, hány éves vagy.

Már nem olyan dús a hajam, mint régen. Még van egy homlokba hulló tincsem, de már nincs annyi hajam, hogy magasra tupírozzam, még hajzselével sem.

Különben ilyen esős helyen nem könnyű dús hajzatot viselni. Az eső lelapítja. *The rain falls hard on this humdrum town.*

A fényképeken látni, hogy Morrissey is öregedett. Most rövid a haja, még mindig pajeszt hord, de *Cox-loafert* visel és Gucci kabátot.

A francba is, Morrisseynek van stílusa. Mindig is volt. Jobb stílusa van, mint az egész popvilágnak együttléve. Vannak, akik azt állítják, hogy mióta kivált a The Smithsből, azóta nem sokat ér, de ez csak süket дума. Még mindig pontosan olyan, amilyennek lennie kell.

Fekete ruhát veszek fel, fekete pólót és a Nemzeti Egységügyi Szolgálat szemüvegét. Ez pont olyan szemüveg, amelyet Morrissey visel a *Hatful Of Hollow* lemeze borítóján. A The Smiths hivatalos fanklubján keresztül szereztem. Biztos sok ezer ilyen szemüveget adtak el hozzám hasonló örülteknek.

De nem számít. Számomra ez Morrissey szemüvege, olyan, amilyet akkor viselt, és nekem valóban jól áll. Emellett még rosszabbul is látok a szemüveggel, a világ életlenné és homályossá válik, mintha egy kocsi ülne a zuhogó esőben, és az ablaktörők nem vinnék le a vizet a szélvédőről.

Bemegyek anyámhoz. Éppen ébren van. Megkértem a szomszédasszonyt, hogy jöjjön át és nézzen rá, ez az a dagadt nő, akit csak Burundi hercegnőnek hívnak a ház lakói. Anyámnak talán szüksége van most egy hercegnőre. Amíg nem vagyok otthon, megbeszélhetik Dianát és a brit monarchia jövőjét.

— Anya, elmegyek a lányért — mondom neki.

Köhögve bólogat.

— Sietek vissza — mondom.

Meleg nap van. A fény sárgáról fehérre fakul. Sokat esett a nyáron. Az emberek panaszkodtak ezért, de én a magam részéről szeretem az esőt. Szeretem az esőt és az ügyefogyott politikusokat. Így van legalább valami, amit mások utálnak. Kell valami, amit utálni lehet, megvetni, gyűlölni, különben minden értelmetlen.

Felülök anyám kerékpárjára és tekerek a központ felé. Hol keressem egyáltalán? *Come out and find the one that you love and who loves you.* De a fenébe is, nem olyan egyszerű.

Lekanyarodom a kikötő felé, majdnem elüt egy autót, jóformán semmit nem látok ezzel a Morrissey-szemüveggel. Olyan, mintha a *There Is A Light That Never Goes Out* című videóban kerékpároznék. Minden ködös, fátyolos és életlen. Minden remeg és ugrál. Ezzel a szemüveggel francot se látok.

Éppen ez a jó benne. Mindig ez volt rajtam, mikor levélhordó voltam. Nem kellett a ronda Oddát néznie. Van egy belső képem Oddáról, a szép Oddáról, a piszkos és rozsdás és öreg, de mégis szép Oddáról. Nem akarom a másik Oddát látni, az új Oddát, amelyik más szeretne lenni.

Hol keressem? Milyen esélyeim vannak? Hányan laknak Oddában? Nyolcezren? Nyolcezer hulla. A hetvenes években az önkormányzat elhatározta, hogy 2000-ben tízezer lakosú város lesz. Azóta a lakosság száma csak csökken. Teljesen nevetséges határozat volt. Ki akar önszántából itt lakni? Tízezer hulla 2000-ben? Nevetséges.

A buszmegállóhoz biciklizek. Hátha találok ott egy lányt, aki nem Oddából való. Egy nyitott gondolkodásút, aki nem tud rólam semmit. Lelakatom a női biciklit, belépek az állomásépületbe, és veszek egy üdítőt.

A fenébe is, olyan, mintha újra tizenhat éves lennék. Tizenhat éves, esetlen és félénk. Mindig is félénk és zárkózott voltam. És szörnyen szegénylős. Az a fajta, akit nem szeretnek a lányok. *And time is against me now, and there's no one left to blame.*

Iszom egy kis üdítőt, és azon töröm a fejem, hogy mit mondjak. Tulajdonképpen mit is mondjak? Hogy tudnám elmagyarázni egy pár mondatban?

Egy lány kiszáll a buszból és lehuppan az egyik asztalhoz. Tanulmányozom a szemüveg mögül. Látom, hogy megfelelne, olyan, mint egy Marita. Hosszú hajú, a fjord felől érkezett, ti-

pikus vidéki lány. Egyenesen odamehetnék hozzá és megkérdezhetném.

De mit kérdezzek?

Nem tudom, de nincs vesztenivalóm. Nem magamért teszem, hanem anyáért. Megigazítom a kabátomat és az asztalához lépek. Szeretnék mondani valamit, de nem jön ki szó a számon.

Csak állok és iszom az üdítőt. Nem bírok egy szót sem ki-nyögni.

A lány végül feláll és megkérdezi, hogy szeretnék-e leülni. Ezzel elmegy. Kilép az életemből.

Oh, please, fulfill me, otherwise, kill me.

Tizenkilenc éves koromban volt egy barátnőm. Egyszer csak a lakása ajtajánál álltunk, emlékszem, hogy havazott, februári éjszaka volt, a többiek már elmentek, csak mi maradtunk, ő és én és a hóesés. Bementünk a lakására, ahol én izgatottan Oscar Wilde-ról kezdtem magyarázni.

Az elhízott, öreg Oscarról beszéltem és a könyveiről, és hogy milyen szellemes volt a szellemes korszakában, és hogy mennyire tetszett nekem, és mikor a lány megunt az előadásomat, magához húzott és megcsókolt. És én visszacsókoltam. Szerettem volna feleségül venni, ott helyben, és csókolni egész

életemben, feküdni a heverőn és csókolni, olyan szép volt és olyan puha. De a lány félreértette az egészet. Azt hitte, hogy csak le akarok feküdni vele, és kész. Azt hitte, hogy csak arra várok, hogy lefeküdjön nekem. *But I don't want a lover, I just want to be tied to the back of your car, to be tied to the back of your car.*

Ekkor egy másik nő lép be az állomásépületbe. Valamivel idősebb, körülbelül 35 éves lehet. Egy csomó bevásárlószatyrot cipel, és a haja szőke.

Ő kell nekem. Mély levegőt veszek, megigazítom a szemüveget, végigsimítom a hajam, Reggie Kray vagyok most, az

utolsó híres nemzetközi playboy, Istenem, úgy lépkedek, mint egy hős, szoknyavadász vagyok, *this charming man*.

— Leülhettek? — kérdezem.

A nő virslit kért. Te jó Isten, virslit, eléggé undorító. Hogy falhatja így valaki a virslit? De úgy látom, bólintott, és leülök.

Köszörülöm a torkom, dadogok, hebegek valamit, magam sem értem, mit.

Hibásan kezdtem neki, az biztos. Nem is tudom, mit mondok. Olyan, mintha kilyukadt volna egy cukorkás zacskó, és minden kipotyogott volna belőle, nincs semmi a helyén.

— Tulajdonképpen mit akar? — kérdezi a nő, a szája tele van virslivel.

— Azt, hogy jöjjön el velem — mondom.

Erre feláll és rám kiabál:

— Azt akarja, hogy menjek el magával?

Bólintok.

— Ne értsen félre — mondom. — Megfizetem!

A szemüveg miatt nem látom a kezét, csak mikor már késő, de érzem a pofont az arcomon. Nyílt tenyérrel, rohadtul fáj.

— Disznó — kiáltja a nő, feláll és felkapja a bevásárlószatyrait.

Mindenki engem néz. Nem nézek fel, de tudom, hogy mindenki engem bámul. A szemüvegtől nem sokat látok, de nem számít, mások látnak *engem*.

Teljes csend van a váróteremben. Ülök, fogom a poharamat, mintha mi sem történt volna. Nem történt semmi, nyugodt vagyok, nem történt semmi. Bárcsak megnyílna alattam a föld, bárcsak elsüllyednék.

Arra gondolok, hogy felállok és elkiáltom magam: *Mindenki figyeljen rám! Tudjátok meg, hogy az élet csak elvesz tőlünk, és semmit nem ad vissza*.

Arra gondolok, hogy hazabiciklizhetnék anyámhoz és mondhatnám, hogy a szerelmem nem tud eljönni, mert munkába kellett mennie, vagy orvoshoz, vagy hogy rosszul lett, megcsípte egy darázs, kimerült volt, kómában fekszik, megtámadta őt egy kábítószeres banda.

De ez életét venné anyámnak. Megölné őt. Arra gondolok, hogy ebben az életben egyszer sem okoztam örömet anyámnak. Egyszer sem.

— Szabad ez a hely?

Felnézek és homályosan látom egy alak körvonalait. Nem érdekel, mondom, üljön csak le.

Úgy ülök ott, mint egy kifacsart citrom. Mint egy felmosórongy. Tessék idejönni, mindenki, nézzenek meg egy kifacsart felmosórongyot. Íme, a nap mutatványa. Egy rongy ember. Az oddai rongy.

— Mi van magával? — kérdi az illető.

Nem felelek. Érzem, hogy még egy pillanat, és sírva fakadok. Csalódást okoztam anyámnak, az egyetlen embernek, aki szeret.

— Elütötte a vonat, vagy mi baj? — kérdi az asztaltársam.

Kiiszom az italomat és kibámulok az ablakon. Szép idő van,

tiszta a levegő, süt a nap, de nem látok semmit. Minden homályos. Minden ködös.

Morrissey mondott valamit a boldogságról. Azt mondta, hogy a boldogság nem egy konkrét dolog. Boldogság lehet az is, ha elnyalunk egy fagylaltot. Lehet Bernard Manning. Lehet egy öregasszony, aki leesett a szamárról.

Nem tudom, a Jóisten tudja, én nem tudom. Én túl érzékeny vagyok. Nem erre a bolygóra születtem. Felrobbanok, ha valaki hozzám ér. *I could have been wild and I could have been free, but Nature played this trick on me*.

— Ne lógassa az orrát — hallom az asztal másik oldaláról.

A szemüveg felett ránézek. Sötétszőke, rövid a haja. Kerek, formás arca van, szép ívű szája. Mellette egy kopott fekete bőrrönd. Kávét iszik.

— Anyám haldoklik — mondom.

Leteszi a kávéját és azt mondja, hogy nagyon sajnálja. Nem akart megbántani.

— Rendben van — mondom.

Kérdezi, hogy anyám kórházban van-e. Elmondom, hogy otthon fekszik a Panelházban, és meg fog halni.

— Miért nincs most vele? — kérdezi a lány.

— Hosszú történet — felelem.

Mondja, hogy van ideje meghallgatni, csak órák múlva indul a busza.

Ránézek és látom, hogy hasonlít arra a lányra, aki a Smith-videóban táncolt a *How Soon Is Now* számra. Ugyanazok a vonásai, mint a videóklipben szereplő lánynak. Egy lányt keresek, mondom, aki a kedvesem lehetne.

— Ki nem keresi a kedvesét? — mondja a lány nevetve.

Tetszik a nevetése.

Elmondom, hogy anyám mindig azt szerette volna, ha van egy kedvesem, de nekem sose volt. Nem tudom, miért mondom el egy vadidegennek, de elmondom.

— Az egész életem úgy telik, hogy nincs mellettem nő — mondom. — Nincs barátnőm, nem kellek senkinek.

— Egy szavát sem hiszem el — mondja.

— Hát ne higgye — mondom.

— Mit csinálok én itt? — kérdem magamban. Rohadtul reménytelen az egész. Minden reménytelen. Én magam is reménytelen vagyok. Nem kellek senkinek, totál szerencsétlen alak vagyok. *Sleep on and dream of Love, because it's the closest you will get to love*.

— Lenne a kedvesem? — kérdem a lánytól.

Nevet.

— Nem gondolja, hogy lassabban kéne sietnie?

Nevet. Nem tetszik nekem ez a nevetés.

— *Sorry* — mondom és felállok —, csak egy rossz vicc volt az egész.

Kimegyek az anyám biciklijéhez. *Sweetness, sweetness, I was only joking!* Kinyitom a lakatot és kész vagyok megölni anyámat.

Most feltekerek a Panelházhoz, bemegeyek anyámhoz és hídgyérrrel megölm.

— Anyám — fogom mondani —, végtelenül sajnálom, de becsaptalak.

Felugrok a biciklire és kezdenék tekerni, mikor hallom, hogy valaki utánam kiált.

— Hahó, várjon!

Megfordulok. Homályosan látom, hogy valaki fut felém.

— Nagyon örülök, hogy megismerhettelek, Marita — mondja anyám és fogja a lány kezét. — Nem is gondolod, mennyire örülök! Meghalhatok, mert tudom, hogy valaki törődni fog a fiammal.

Anyám mosolyog, és úgy szorongatja a lány kezét, hogy belefehérednek a csontjai.

— Azt hiszem, most pihened kell, anyám! — mondom.

Az órámra pillantok, látom, hogy a lánynak lassan indulnia kell, hogy elérje a buszt.

— Ölelj meg! — mondja anyám a lánynak, aki a kedvesemet játssza.

Megölelik egymást. Szinte elkönyvezem magam, mikor rájuk nézek.

Anyám mindenről kifaggatta, mint egy rendőrségi kihallgatáson, akár az ügyeletes nyomozó. A lány legjobb tudása szerint válaszolt, csak néha nézett fel rám, hogy lássa, helyeslően vagy rosszállóan bólintok.

De remekül viselkedett, mindent kitalált, amit kellett. Először tettem boldoggá anyámat. Először tettem igazán jót vele. És arra gondoltam, hogy jellemző rám, hogy mindez csak egy hamis játék volt.

A lány anyám fölé hajol és homlokon csókolja. Látom anyámon, mennyire örül, a szemét becsukja és hosszan, boldogan lélegzik.

— Olyan fáradt vagyok — mondja. — Olyan fáradt.

Kikísérem a lányt a bejárathoz.

— Köszönöm szépen — mondom. — Nem is tudom, hogy köszönjem meg.

Mosolyog. Kezével füle mögé simít egy hajtincset. Hihetetlen szép mozdulat, valóságos költészet, mondhatom. Mindig tetszett nekem, mikor a lányok a hajukat igazgatják.

— Szerencsés vagy, hogy ilyen jó anyád van — mondja, és rám néz.

Ekkor leveszi rólam a szemüveget. Soha nem hordok bent szemüveget, de most annyi minden történt, hogy elfelejtettem levenni.

— Te is jó vagy — mondja, és megsimogatja arcom.

Így tisztán látok és arra gondolok, hogy ez a lány igazán hasonlít a Smith-videón szereplő lányhoz. Bár kicsit idősebb. Nekem mindig nagyon tetszett a Smith-videós lány. Nem hiszem, hogy van nála szebb.

— Lekísérjelek? — kérdezem gyorsan.

Felkapom a bőrröndjét, és leviszem a lépcsőn. Kint a járdán odaadom neki, és megkérdezem, tudja-e az utat a buszmegállóig, mert nekem vissza kell mennem anyámhoz. Bólint, igen.

— Viszlát! — mondja és elmegy.

Utána nézek. Pár lépés után visszafordul.

— Tudod mit? — kiáltja. — Én is szeretem a The Smith-t!

A francba! Nem is szóltam neki a The Smithsről. Biztos látta a lemezeket és a plakátokat a szobámban.

Ezt gondolom: *Tè jó Isten, itt a nagy alkalom!* Utána kell futnom. Meg kell állítanom. Kell vele beszélnem.

De bénultan állok, furcsa félelem tör rám, jó volna utánafutni, utolérni, megállítani, de nem mozdulok.

Mintha lebetonoztak volna. Állok, és arra gondolok, hogy még a nevét is elfelejtettem megkérdezni. Befordul a sarkon a Domus áruháznál, közben arra gondolok, hogy semmit sem tudok róla, s most már késő, most már minden késő.

Fentről anyám kiáltását hallom, fájdalmai vannak. Viszek neki egy pohár vizet. Látom, hogy véreset hányt.

— Mi történt? — kérdem.

— Nem tudom — válaszolja.

— Hívjak orvost? — kérdem.

Azt mondja, hogy nem. Már annyiszor átvilágították, agyonszurkálták, vettek tőle vért, EKG-t csináltak és röntgenzték.

Az orvosok többet már nem tehetnek érte.

— Olyan boldog vagyok — mondja anyám. — Milyen kedves lányt találtál.

Visszahanyatlik párnájára, és becsukja szemét. Hozok valamit, hogy feltöröljem a padlót. Leülök a füles fotelbe, és kinézek az ablakon. Erős a fény odakint, fehér fény, ami mindent megvilágít, ilyenkor senki nem tud hazudni.

Csak én.

A lányra gondolok. Egy pillanatig itt volt, egy pillanat alatt elment. Most már olyan, mintha sosem lett volna itt.

Ma fog anyám meghalni. Augusztus utolsó napján. Ugyanazon a napon, mint Diana. Csak Diana óránként száz kilométeres sebességgel halt meg. Anyám meg végtelenül lassan hal meg.

De ennek is eljött a napja. Tudom. Látom rajta. Szinte már nincs is e világban. Ülök a fotelben és tudom, hogy pár óra múlva elmegy az anyám. Végigjárta az utat. *Ringass el daloddal, ringass el daloddal, ringass el daloddal*.

Ha meghalt, lebiciklizek a virágboltba, veszek egy ölnyi li-liomot és szétszórom a szobájában. Anyámra is szórok, az ágyra is, a padlóra is, mint a *This Charming Man* videóban. Érezze anyám a túlvilágról az élet illatát, a virágok költészetét, egyetlen fia utolsó üzenetét.

Aztán felöltözöm, felveszem a Morrissey szemüveget és elindulok, mint egy vak, csak megyek és megyek. Addig megyek, ameddig kell, hogy megtaláljam a lányt, akiről nem tudom, hol lakik, s akinek még a nevét sem tudom.

És ha végül megtalálom, akkor leveszem a szemüveget és újra megkérdezem: Akarsz a kedvesem lenni?

(Borka László és A. Dobos Éva fordítása)